

EUROPEAN CENTRE
FOR MINORITY
ISSUES KOSOVO

2 JUNE 2014

INFORMATIONAL BULLETIN

OPŠTI IZBORI NA KOSOVU: PREGLED PITANJA, IZAZOVA I POLITIČKE SCENE UOČI GLASANJA 8. JUNA

Autor: Adrian Zeqiri,

Doprineli: Trim Kabashi, Sanja Lazarevic, Gazmen Salijevic

Urednik: Jessica Templeman

Prevodilac na albanskom: Artan Çollaku

Prevodilac na srpskom: Nenad Djordjević

O ECMI Kosovo

ECMI Kosovo je osnovna nevladina organizacija koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, čiji je sveobuhvatni cilj razvoj inkluzivnih i reprezentativnih institucija, osjetljivih za probleme manjina, koje podržavaju stabilno, multietničko Kosovo. ECMI Kosovo nastavlja da doprinosi razvoju, osnaživanju i sprovođenju relevantnog zakonodavstva, podržava institucionalizovanje vladinih organa kojima se bave pitanjima zajednica, i osnažuje kapacitet aktera iz civilnog društva i vlade u cilju njihovog međusobnog povezivanja na konstruktivan i održiv način.

I. Uvod:

8. juna 2014 godine na Kosovu će biti održani parlamentarni izbori, nakon što je Skupština Kosova donela odluku o svom raspuštanju, usred nestabilne političke situacije i nestabilne vladajuće koalicije. Ovi izbori se održavaju nakon što su 2013 godine održani lokalni izbori koji su doveli do značajne političke promene – naročito u većim gradovima - iovo su prvi parlamentarni izbori u kojima se očekuje visok broj glasača iz redova kosovskih Srba koji žive severno od Ibra, slično izlaznosti koja je zabeležena na izborima održanim 2013 godine. Ovi izbori su značajni iz mnogo razloga, uzimajući u obzir činjenicu da će srpska zajednica biti predstavljena jedinstvenom listom, očekivanu visoku izlaznost u zajednici kosovskih Srba, i generalnu političku klimu na Kosovu usmerenu protiv establišmenta. Značajna promena u načinu predstavljanja manjinskih zajednica u Skupštini Kosova biće sprovedena tokom ovih izbora: sistem rezervisanih mesta biće postepeno ukinut, u korist sistema zagarantovanih mesta. Očekuje se da će ova promena oblikovati političku scenu među manjinskim zajednicama, pošto će njome biti uspostavljeno restriktivnije dodeljivanje mesta predstavnicima manjinskih zajednica.

Ovaj informativni bilten ima za cilj pružanje detaljnog uvida u političku situaciju koja postoji i entitete koji će se pojaviti sa početkom kampanje. On takođe razmatra efekte koje će sistem garantovanih mesta imati na način na koji će zajednice biti zastupljene u Skupštini Kosova. Na kraju, navešćemo potpunu listu političkih organizacija iz manjinskih zajednica koje se takmiče na ovim izborima, sa kratkim istorijatom o svakoj od tih organizacija.

II. Politička situacija i nove političke organizacije:

Sporazum između Prištine i Beograda postignut aprila 2013 godine, pod pokroviteljstvom EU, bio je glasnik nove ere integracije saradnje, ne samo između Prištine i Beograda, već između Prištine i građana Kosova koji žive severno od reke Ibar, čije je opiranje prihvatanju prištinskih vlasti smatrano preprekom za integraciju i razvoj. Naknadni lokalni izbori označili su povećano učešće pripadnika srpske zajednice na severu i jugu, gde je "Srpska lista", podržana od strane vlasti u Beogradu, ostvarila pobjedu u devet (9) of deset (10) opština sa srpskom većinom, uključujući četiri (4) opštine severno od reke Ibar¹. Od tog trenutka vodila se snažna debata o učešću srpske zajednice na Kosovu, koja je preusmerena sa integracije srpske zajednice u kosovske institucije, stav promovisan od strane Vlade Kosova, na mogućnost dezintegracije ustavnog i pravnog Sistema Kosova, pod pritiskom od strane novih gradonačelnika i Srpske liste, stav koji su naročito podržavale neke opozicione partije. Dešavanja na terenu odvijala su

¹ "Srpska" je pobedila u svim trkama za gradonačelnika u svim ovim opštinama: Leposavić/Leposaviq, Zubin Potok/Zubin Potok, Zvečan/Zveçan, Mitrovica të Veriut/Severna Mitrovica, Gračanica/Gračanicë, Ranilluk/Ranillug, Parteš/Partesh, Klokot/Kllokot, dok je SLS bila podebnik u Štrpce/Shtërpçë. Za više informacija o rezultatima izbora na Kosovu kliknite na ovaj link: <http://www.kqz-ks.org/Uploads/Documents/Rezultatet%20sipas%20Komunave%20-%20Zgjedhjet%20Lokale%202013_xwmxwoapy.pdf>

se veoma sporo. Izbori održani na Kosovu, u Srbiji i Evropskoj Uniji značajno su usporili dešavanja, i sve strane su to prećutno prihvatile.

Nakon što su opštinski izbori bili održani krajem prošle godine, svi novi gradonačelnici preuzeli su kancelarije gradonačelnika u njihovim opštinama. Međutim, novoizabrani gradonačelnik opštine Severna Mitrovica podneo je ostavku neposredno nakon izbora, ne želeći da položi zakletvu na način naveden u kosovskom Zakonu o Lokalnoj Samoupravi. Nakon toga izabran je novi gradonačelnik koji je podneo zakletvu, ali, kao u slučaju svih ostalih gradonačelnika, grb Republike Kosovo bio je pokriven, i zastava Kosova nije bila javno istaknuta.

ECMI Kosovo često se susretao sa svim novim gradonačelnicima u opštinama sa srpskom većinom. Oni su zauzeli pragmatičan stav prema centralnoj vlasti; izbegavajući ne samo direktnu konfrontaciju, već takođe svu ostalu "nepotrebnu" komunikaciju. Većina njihove dokumentacije izdaje se sa pečatom igrbom opština, bez kosovskog pečata i pečata Vlade. Novi gradonačelnici koji su preuzeli kancelarije takođe su nasledili potpuno razvijene odnose sa centralnim nivoom, koji su sada pažljivo vraćeni unazad. Situacija se donekle razlikuje severno od reke Ibar, gde ranije nije postojala nikakva komunikacija sa Prištinom, i gde je postojalo otvoreno neprijateljstvo. Danas se situacija promenila: na našim sastancima uvek se vodi diskusija o dešavanjima i instrukcijama čije se slanje "očekuje" kad je u pitanju razjašnjivanja njihovih odnosa sa Prištinom. Novi gradonačelnici na severu deluju u opštinskim zgradama, sa paralelnom administracijom koja je još uvek na platnom spisku Beograda, i samo su male promene bile postignute kad je u pitanju novo finansiranje i podrška tim opštinama od strane Prištine.

Sa druge strane, Vlada u Prištini i Ministarstvo Lokalne Samouprave, kojim rukovodi G. Slobodan Petrović (dokorašnji predsednik SLS) bili su veoma oprezni kad je u pitanju njihova saradnja sa novim gradonačelnicima na severu. Premijer Tači javno je izjavio da želi da se susretne sa novim gradonačelnicima, ali do sada se takav sastanak nije desio. Zamenica Premijera i glavni pregovarač u pregovorima sa Beogradom, Edita Tahiri, nakratko se susrela sa novoizabranim gradonačelnicima na severu, i obećala je njenu podršku i saradnju. Vlada Kosova najavila je stvaranje specijalnog "Fonda za sever", koji će se finansirati iz poreza i carina plaćenih na severu, čiji je glavni cilj finansiranje i sprovođenje razvojnih projekata namenjenih opštinama na severu. Od tada nisu preduzeti nikakvi konkretni koraci i nikakav projekat nije bio finansiran iz ovog fonda. Tokom nedavne posete Kosovu, Evropski Komesar za Proširenje Štefan File objavio je da će Evropska Komisija odobrila paket od 38.5 miliona evra za razvojne projekte na severu Kosova ali i na drugim delovima Kosova.²

Ovi izbori kompletiraće ciklus u Srbiji, EU i na Kosovu. Novi lideri i predstavnici su se pojavili i nastaviće da se pojavljuju tokom narednih meseci, i novi momenat treba biti razvijen da bi se

² Za više informacija molimo vas sledite ovaj link: < <http://www.neurope.eu/article/385-million-euros-support-normalization-between-serbia-and-kosovo>>

nastavilo sa dijalogom i integracijom severa u ustavni okvir Kosova. Međutim, predstoje značajni izazovi, uzrokovani stvaranjem novih političkih snaga u srpskoj zajednici.

Efekat“Srpske“:

„Srpska“ (Srpska Lista) je formirana od strane Vlade Republike Srbije oktobra 2013 godine, neposredno pred održavanje lokalnih izbora, kao politička platforma za sve srpske političke organizacije koje učestvuju u lokalnim izborima. Međutim, Srpska se kandidovala protiv već dobro formirane “domaće” političke scene kosovskih srba, koji su pokušavali da se organizuju uz pomoć međunarodne zajednice na Kosovu, ali bez političkog pokroviteljstva iz Beograda. SLS (Srpska Liberalna Stranka) bila je naistaknutija među njima; oni su bili prva politička stranka u srpskoj zajednici koja je otvoreno priznala “novu stvarnost” – Republiku Kosovo i njene institucije. Oni su dobili značajan broj glasova, i aktivno su učestvovali u formiranju vlade nakon opštih izbora održanih 2007 i 2010 godine. Predstavnici partije nalazili su se na visokim položajima, uključujući položaj Zamenika Premijera, i upravljali su trima ministarstvima – Socijalno Staranje, Povratak i Zajednice i Lokalnu Samoupravu – kao i nekoliko položaja zamenika ministara, i u drugim kancelarijama i agencijama.

Idući ka 2013 godini, postalo je jasno da se partija nalazi pod ogromnim pritiscima, usled pojavljivanja unutrašnjih sukoba između različitih grupa, nakon niza godina boravka na vlasti i efikasnog kontrolisanja svih resursa Vlade Kosova namenjenih manjinskim zajednicama, uključujući lokalne organe vlasti u četiri opštine formirane na osnovu plana za decentralizaciju. Tokom tih godina, položaj srpske zajednice na Kosovu značajno je poboljšán, od skoro potpune izolacije 2006/2007 godine, do zajednice koja uzima aktivno učešće u svim odlukama koje se tiču nje i koja ima kontrolu nad značajnim udelom javnih finansija na Kosovu.

Kada je “Srpska” bila foirmirana, uz otvorenu pomoć i podršku Beograda, ne čudi što su se mnogi članovi SLS osetili izdatim od strane Beograda i Prištine. Oni su videli sebe kao pionire koji su, uprkos svemu, započeli saradnju sa vlastima u Prištini, u korist Srba koji žive na Kosovu, a koji su sada od strane svojih sugrađana okarakterisani kao “izdajnici”. Bez sumnje to je dovelo do značajnog porasta tenzija tokom prošlih lokalnih izbora, s obzirom da su neki gradonačelnici izgubili od kandidata iz “Srpske” (uz pojavu incidenata u Partešu, Mitrovici i Klokotu, za više informacija vidi izveštaj ECMI Kosovo na adresi <http://www.ecmikosovo.org/?p=4318>). Vredno je navesti da su u nekim opštinama gradonačelnici upravljali istim kao da su one u njihovom vlasništvu, kao što je na primer slučaj u Partešu, gde je gradonačelnik bio u sukobu sa zakonom, i gde je postojao veliki broj izveštaja o njegovom agresivnom ponašanju. Međutim, takođe su postojali gradonačelnici, poput gradonačelnika Gračanice, G. Bojana Stojanovića, koji je doneo stvarne promene i opipljiva poboljšanja u životnim uslovima za srpsku zajednicu.

Na ovim izborima “Srpska” je formirala jedinstvenu listu sa većinom pripadnika SLS; samo nekoliko pojedinaca ostalo je u staroj SLS i oni su izdvojili jednog kandidata za izbore. Odlazeći Ministar Rada

i Socijalnog Staranja, Nenad Rašić, formirao je novu stranku ("Progresivna demokratska stranka") za koju se očekuje da će ostvariti dobre rezultate u nekim oblastima. Međutim, sasvim je jasno da će veliki deo glasova srpske zajednice biti dodeljen sada jedinstvenoj Srpskoj listi.

Prema kosovskom zakonu, manjinske zajednice treba da budu zastupljene u vladi Kosova bez obzira koja vladajuća koalicija preuzme vlast. Član 96 Ustava Republike Kosovo navodi da vlada mora imati najmanje jednog (1) ministra iz Srpske zajednice, kao i jednog (1) ministra koji nije Albanac niti Srbin. Ukoliko bude bilo više od 12 ministarstava, mora biti imenovan dodatni ministar iz drugih zajednica. Isti član takođe navodi da mora postojati najmanje dva (2) zamenika ministra iz redova Srba, kao i dva (2) zamenika ministra koji nisu ni Srbi ni Albanci. U odlazećoj vladi, kako smo videli, jasno je da predstavnici iz redova Srba i ne-srpskih manjinskih zajednica drže značajne položaje. Odnos između DPK i SLS bio je veoma blizak: nije bilo nikakvog nesporazuma o bilo kojoj politici između dveju koaliционih partija. Međutim, ostaje važno pitanje, kako će se u narednoj vladi razvijati odnos između vladajuće albanske partije i predstavnika Srpske. Dok politika pažljivog povezivanja i razdvajanja može biti mogućnost za gradonačelnike, ona bi bila veoma teška za ministra i zamenika premijera.

III. Odnos između zagarantovanih i rezervisanih mesta

Debata o rezervisanim i zagarantovanim mestima već neko vreme se odvija na Kosovu. Nažalost, primećen je značajan stepen pogrešnog tumačenja prava i nedostatak poznavanja oba sistema; političke organizacije su takođe pokazale nedostatak poznavanja razlika između tih sistema. Prema Ustavu Republike Kosovo (Član 145, stav 2), sistem rezervisanih mesta treba da bude promenjen sistemom zagarantovanih mesta nakon dva izborna ciklusa. Ta odredba stupa na snagu "automatski" nakon dva izborna ciklusa. Neposredno pre raspuštanja Skupštine, pokrenuta je inicijativa za produžetak važenja sistema rezervisanih mesta za još jedan izborni ciklus, ali ona nije usvojena, zajedno sa nacrtom Zakona o Opštim Izborima i Zakonom o Formiranju Oružanih Snaga Kosova. 2011 godine pokrenuto je pitanje da li mandat Skupštine Kosova u periodu 2007-2010 treba smatrati jednim izbornim ciklusom, s obzirom da Ahtisarijev predlog navodi da dva izborna ciklusa započinju "nakon" proglašenja nezavisnosti Kosova. Političke partije koje predstavljaju zajednice pokrenule su pitanje da li su opšti izbori iz 2007 godine bili održani "pre" usvajanja Deklaracije o Nezavisnosti i pre stupanja Ustava na snagu. Ustav to navodi u Članu 145, stav 2, u kojem navodi da trenutni mandat, tačnije mandat iz 2007 godine, treba smatrati prvim mandatom od potrebna dva. Pravno tumačenje kojim je potvrđen ovaj način, izrekao je tadašnji Specijalni Predstavnik EU na Kosovu, Piter Fejt, kadaje od njega zatraženo da protumači Ahtisarijeve odredbe. Stoga, uzevši u obzir da nije doneta nikakva specijalna odluka o produžetku Sistema rezervisanih mesta za još jedan ciklus, odredbe Člana 145, stav 2 Ustava Kosova kao i tumačenje Ahtisarijevih odredbi, bezbedno je proceniti da su važeće automatske odredbe za zagarantovana mesta.

Efekti Sistema zagaranovanih mesta na sastav Skupštine Kosova:

Vredi pomenuti na početku da rezervisana i zagaranovana mesta su samo deo sveobuhvatnog mehanizama sistema uspostavljen za zaštitu i unapređenje zajednica u Skupštini Kosova. Ostali delovi su ovog mehanizma su: Procedura Vitalnog Interesa - gde se ne može doneti bilo kakav zakon koji utiče na zajednice bez većine glasova poslanika iz tih zajednica; Stalna Komsija za prava i interese zajednica - preko kojeg prolaze svi zakoni na razmatranje, i čije razmatranje i odobrenje zakona predstavlja integralan deo drugog čitanja zakona u Skupštini; i poslednji ali ne i najmanje važni, predsedničko potpisivanje zakona - koji je zahteva razmatranje da li zakon krši prava ili interese zajednica. Ustavni sud može se takođe aktivirati putem predloga od strane poslanika zajednica.³

Da bi imali bolju ideju o tome kako deluje sistem zagaranovanih mesta, hajde da prvo pogledamo kako deluje sistem rezervisanih mesta. Sistem rezervisanih mesta, ili kako je ranije originalno nazvan "sistem izdvojenih mesta", jeste upravo to, određen broj izdvojenih mesta (20 mesta za sve zajednice), pored onih mesta koja mogu biti osvojena tokom procesa redovnih izbora, da bi se povećao broj mesta u Skupštini namenjen manjinskim zajednicama. Sa sistemom rezervisanih mesta, političke organizacije manjina takmičile su se za 100 mesta u Skupštini Kosova i njima je obezbeđen cenzus od 5% za zastupanje. Pored toga, one su dobile 20 mesta pored onih mesta koje su osvojile poredredovnog takmičenja za 100 mesta. Na izborima održanim 2010 godine one su ostvarile sledeće rezultate:

Opšti izbori održani 2010 godine	Dodeljeni glasovi	Broj glasova dodeljen severno od Ibra	Glasovi za političke organizacije svih zajednica (uklj. Srpsku)	Glasovi dodeljeni pol. org. Srba
Broj glasova	706,317	Približno 500	55,020	25,515
Broj osvojenih mesta	100	5	5	3

Političke organizacije manjinskih zajednica osvojile su ukupno 25 mesta, od kojih je 5 mesta osvojeno kroz takmičenje za 100 mesta. Veliki broj glasova bio je "izgubljen" pošto su se manjinske zajednice takmičile sa velikim brojem političkih organizacija. Prosečan broj mesta za političke partije albanaca bio je između 5-7 hiljada glasova za muškarce, i 3-5 hiljada glasova za

³ Član 81 Ustava Republike Kosova pod nazivom "Zakonodavstvo vitalnog interesa" definiše takođe, između ostalog, zakon o upotrebi jezika, lokalnih izbora, zakon za menjanje opštinskih granica, itd., kao zakone vitalnih interesa. Ovi zakoni zahtevaju glasova većine prisutnih poslanika, kao i glasove većine poslanika koji predstavljaju zajednice za usvajanje, izmene ili dopune. Član 81 takođe navodi da za nijedan od ovih zakona ne može se održati referendum.

žene kandidate, dok je kod manjinskih zajednica taj odnos bio drugačiji, od 7-11 hiljada glasova za muškarce, i 1-3 hiljade za žene.

U svojoj prethodnoj analizi ECMI Kosovo je održao simulaciju, uzevši rezultate izbora iz 2013 godine i obračunavajući ih na nacionalnom nivou sa sistemom rezervisanih mesta, da bi testirao kakvi bi bili rezultati većeg učešća manjinskih zajednica u izborima, naročito srpske zajednice u Skupštini. Dole je navedena tabela koja pokazuje rezultate simulacije:

Opšti izbori održani 2013 godine	Dodeljeni glasovi	Broj glasova dodeljen severno od Ibra	Glasovi za političke organizacije svih zajednica (uklj. Srpsku)	Glasovi dodeljeni pol. org. Srba
Broj glasova	811,489	11,835	79,728	47,947
Broj osvojenih mesta	100	2	7	5

Simulacija se zasniva na određenom broju varijabilnih pretpostavki, poput broja albanskih političkih organizacija koje nisu prošle cenzusod 5%, broja političkih organizacija iz manjinskih zajednica (kako su raspodeljeni glasovi manjina i unutar svake zajednice), broj nevažećih glasova, itd. Gore navedeni rezultati služe samo kao ilustracija.

Sa sistemom zagarantovanih mesta, postoji razlika o tome kako se glasovi računaju. Sistem zagarantovanih mesta ima za cilj da osigura minimalnu zastupljenost manjinskih zajednica u Skupštini Kosova. Stoga, u suprotnosti sa sistemom rezervisanih mesta, njihov cilj nije da poveća broj mesta u Skupštini Kosova iznad njihove izborne težine manjinskih zajednica. Zagarantovana mesta se "aktiviraju" jedino kada političke organizacije koje predstavljaju jednu manjinsku zajednicu osvoje manje glasova od glasova potrebnih za dobijanje zagarantovanih mesta. Na primer, srpske političke organizacije bi osvojile 5 mesta u Skupštini Kosova kroz redovne izbore, što bi dovelo do aktiviranja sistema zagarantovanih mesta, tako da bi one dobile dodatnih 5 mesta, da bi ispunile minimalnu potrebnu zastupljenost od 10 mesta. Kad je u pitanju srpska zajednica, one bi trebale da osvoje 15 mesta kroz redovne izbore da bi dobile 15 mesta, ali ako one osvoje manje od 10 mesta, one bi svakako dobile 10 mesta, pošto ta zagarantovana mesta predstavljaju minimum mesta koje te organizacije mogu osvojiti.

ECMI Kosovo je, u svojoj analizi izbora održanih 2013 godine i trendova u svakoj manjinskoj zajednici, preduzeo simulaciju da bi testirao da li bi bilo koja od manjinskih zajednica bila sposobna da dobije više od zagarantovanih mesta predviđenih Ustavom. Takva simulacija bila je neizbežna uzevši u obzir raznovrsnost uslova koji se menjaju tokom izbora, stoga su iznete određene pretpostavke da bi se dostigli približni rezultati, i simulacija je pokazala da, teoretski, nijedna od

manjinskih zajednica ne bi bila sposobna da osvoji više mesta od onih koja su zagantovana, čak i ako bi izlaznost severno of Ibra bila veća od izlaznosti tokom izbora održanih 2013 godine.

Prema Ustavu Republike Kosovo, Član 64, stav 1 i stav 2, sistemzagantovanih mesta podeljen je na sledeći način:

- 10 mesta zagantovanih za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju Srpsku zajednicu
- 3 zagantovana mesta za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju Bošnjачku zajednicu
- 2 zagantovana mesta za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju Tursku zajednicu
- 1 zagantovano mesto za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju Goransku zajednicu
- 1 zagantovano mesto za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju zajednicu Roma
- 1 zagantovano mesto za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju zajednicu Aškalija
- 1 zagantovano mesto za koalicije i/ili političke organizacije koje predstavljaju zajednicu Egipćana
- 1 dodatno mesto koje će biti dodeljeno zajednici Roma, Aškalija ili Egipćana sa najvećim ukupnim brojem glasova.

Prag od 5% potreban za ulazak u Skupštinu ne primenjuje se na one političke organizacije koje predstavljaju zajednice za 20 mesta koja su im zagantovana. Međutim, ukoliko te političke organizacije žele da dobiju više mesta od onih koja su im zagantovana, one će morati direktno da se takmiče sa političkim organizacijama koje predstavljaju većinsko albansko stanovništvo.

IV. Ovlašćene manjinske političke organizacije koje se kandiduju na izborima

Političke organizacije koje predstavljaju Srpsku zajednicu:

a) Najveća politička organizacija koja predstavlja Srpsku zajednicu je **“Srpska Lista”**, savez nekoliko političkih partija koje predstavljaju Srpsku zajednicu. “Srpska Lista” počela je da se kandiduje za lokalne izbore na Kosovu održane 2013 godine. Ona je izazvala tadašnju vladajuću srpsku partiju SLS (Samostalna Liberalna Stranka), iporazila je u svim opštinama u kojima je ona vladala, osim u jednoj. Finansirana i podržana od strane Republike Srbije, “Srpska Lista” je povezala svoje liste kandidata sa malim brojem srpskih partija kao i sa SLS, i predstavljaće osnaženu srpsku političku opciju na predstojećim nacionalnim izborima. Vođa izborne liste “Srpske Liste” je Aleksandar Jablanović.

b) **“Samostalna Liberalna Stranka”** je politička partija koja predstavlja srpsku zajednicu na Kosovu. Dok je SLS povezala svoju listu kandidata sa “Srpskom Listom”, itakmiči se na toj listi, nekoliko pojedinaca

odlučilo je da zadrži ime isimbole SLS, i takmičiće se samostalno, sa samo jednim kandidatom za poslanika u skupštini.

c) **“Progresivna Demokratska Stranka”** je politička partija koja predstavlja Srpsku zajednicu na Kosovu. Pod vođstvom bivšeg Ministra za Rad i Socijalno Staranje, Nenada Rašića, PDS je osnovana nakon unutrašnjeg sukoba unutar SLS, koji je doveo do stvaranja nekoliko frakcija.

d) **“Socijaldemokratija”** je politička partija čiji je lider Saša Đokić, bivši poslanik u Skupštini iz SLS. Socijaldemokratija je relativno mala partija, aktivna samo u i oko Gračanice.

e) **“Pokret za Demokratski Prosperitet”** je politička partija čiji je lider Dragiša Mirić, bivši poslanik u Skupštini ispred Grupe za Integraciju, koja je delovala u Skupštini Kosova u periodu 2007-2010.

Političke organizacije koje predstavljaju tursku zajednicu:

a) **“Kosova Demokratik Türk Partisi”** (Demokratska Partija Turaka Kosova) je politička partija koja predstavlja Tursku zajednicu. Sa centrom aktivnosti oko Prizrena, ona je bila deo vladajuće koalicije od 2001 godine. Njen lider i glavni politički igrač je Mahir Jagčilar, odlazeći Ministar Javne Administracije. Uzevši u obzir činjenicu da je ona bliska DPK, može se očekivati da KDTP bude deo bilo koje buduće koalicione vlade.

b) **“Kosova Türk Adalet Partisi”** je relativno nova politička partija koja predstavlja Tursku zajednicu. Partija je formirana 2013 godine, pošto unutrašnja borba za vlast u KDTP nije izrodila novog lidera stranke, i frakcija koja je bila u podređenom položaju odlučila je da formira novu političku strukturu. Izgrađena po uzoru na Partiju Pravde i Razvoja iz Turske, KADP će pokušati da izazove KDTP za tri mesta zagarantovana turskoj manjini. Njen lider inosilac liste je Arif Bütüç.

Političke organizacije koje predstavljaju Bošnjačku zajednicu:

a) **“Koalicija VAKAT”** je koalicija tri partije koje predstavljaju Bošnjačku zajednicu na Kosovu. Sastavljena od **“Demokratskestranke Bošnjaka iz Prizrena”**, **“Demokratske stranke Vatan iz Dragaša”** i **“Bošnjačke stranke Kosova iz Peći”** ona je bila aktivan učesnik u političkom životu na Kosovu, i koalicioni partner u nekoliko vladajućih koalicija. Zajedno sa Turskom zajednicom i drugim zajednicama, ona je bila deo parlamentarne grupe “6+”, ideo vladajuće koalicije PDK-AKR-SLS. Očekuje se da VAKAT bude deo bilo koje buduće vladajuće koalicije koja može biti formirana nakon ovih izbora.

b) **“Centar za Demokratsku Uniju”** je nova politička partija koja zastupa Bošnjačku zajednicu. Partiju predvodi Hamza Balje, iona zastupa društveni i ekonomski napredak pod

demokratskom unijom. Sa centrom u Prizrenu, CDU će učestvovati na izborima za Skupštinu po prvi put.

c) **“Stranka Demokratske Akcije”** je politička partija koja predstavlja Bošnjačku zajednicu na Kosovu. Pod prethodnim vođstvom harizmatičnog Numana Balića (bivšeg Ministra Zdravlja od 2002-2003, iposlanik u Skupštini Kosova u tri mandata), SDA će pokušati da povрати deo svoje izborne moći koju je izgubilo u korist koalicije VAKAT i drugih partija koje predstavljaju Bošnjačku zajednicu.

d) **“Bošnjačka Stranka Demokratske Akcije Kosova”** je politička partija koja predstavlja Bošnjačku zajednicu na Kosovu. Aktivna na jugu i zapadu Kosova u kojem živi većina Bošnjaka na Kosovu, ona pokušava da po prvi put u svojoj istoriji uđe u Skupštinu Kosova.

e) **“Bošnjačka Jedinstvena Lista”** je politička partija koja predstavlja Bošnjačku zajednicu. Poput **Bošnjačke Stranke Demokratske Akcije Kosova**, ona je aktivna u jugozapadnom Kosovu i pokušava da po prvi put u svojoj istoriji uđe u Skupštinu Kosova.

f) **“Nova Demokratska Stranka”** je politička partija koja predstavlja Bošnjačku zajednicu na Kosovu. Pod vođstvom Emilje Redžepi, poslanika u prethodnom skupštinskom sazivu, člana poslaničkog kluba Alijanse za Budućnost Kosova (AKR), koja je deo vladajuće koalicije.

Političke organizacije koje predstavljaju Goransku zajednicu:

a) **“Koalicija za Goru”** je politička partija koja predstavlja Goransku zajednicu. Uglavnom koncentrisana u najjužnijoj opštini Dragaš, bila je predstavljena u Skupštini Kosova od strane Murselja Lajiljija. Njen glavni cilj je unapređenje društvenih i ekonomskih prava Goranske zajednice u Dragašu, uključujući moguće osnivanje nove opštine pod nazivom “Gora”.

b) **“Građanska Inicijativa za Goru”** je novoformirana građanska inicijativa koja predstavlja Goransku zajednicu. Pod rukovodstvom Avnije Bahtijarija, njen cilj je da osvoji zagarantovana mesta namenjena Goranskoj zajednici. Vezira Emruš, bivša poslanica u Skupštini ispred SDA, nalazi se na listi kandidata ove inicijative.

Političke organizacije koje predstavljaju Romsku zajednicu:

a) **“Partia Rome e Bashkuar e Kosovës”** (Ujedinjena Partija Roma Kosova) je politička partija koja predstavlja Romsku zajednicu na Kosovu, čiju listu kandidata predvodi Albert Kinoli, bivši poslanik u Skupštini Kosova u prethodnom sazivu. Osnovana od strane Zuljfi Merdža, ona je bila zastupljena u Skupštini Kosova u nekoliko saziva.

b) **“Kosovaki Nevi Partia Roma”** (Nova Partija Roma) je novoformirana politička partija koju predvodi Kujtim Pačak, koji je takođe nosilac liste kandidata. Centrala partije nalazi se u Prizrenu.

Političke organizacije koje predstavljaju zajednicu Aškalija:

a) **“Partia Demokratike e Ashkalinjëve të Kosovës”** je politička partija koja se nalazi u Uroševcu. Osnovana 2002 godine, bila je zastupljena u prethodnim sazivima od strane Danuša Ademija, i bila je deo prethodnih vladajućih koalicija (držala je položaj zamenika Ministra Kulture, Omladine i Sporta).

b) **“Partia e Ashkalinjëve për Integrim”** (Aškalijska partija za integraciju) je politička partija kojom rukovodi Etem Arifi. Osnovana 2008 kao rezultat unutrašnjeg sukoba unutar PDAK, bila je predstavljena u Skupštini Kosova od strane njenog lidera i nosioca liste, Etema Arifija.

Političke organizacije koje predstavljaju zajednicu Egipćana:

a) **“Partia Liberale Egjiptase”** (Liberalna partija Egipćana) je novoosnovana politička partija kojom rukovodi Predsednik Konsultativnog Veća za Zajednice u Kancelariji Predsednika, Veton Beriša (čiji će mandat isteći u julu). Ona je fokusirana uglavnom oko Peći.

b) Osnovana 2001 godine, **“Iniciative e Re Demokratike e Kosovës”** (Nova Demokratska Inisijativa Kosova) je politička partija kojom rukovodi Dževdet Neziraj. Sa centrom partije u Đakovici, partiju je u Skupštini Kosova zastupao njen lider, Dževdet Neziraj.